

Довгоочікувані канікули

Ян, столичний школяр, лежав на верхній полиці купейного вагона і розмірковував, як би цікавіше провести літні канікули. Багато його однокласників хотіли б побувати зараз на природі, подалі від міської метушні, та не у всіх є така можливість, як у нього. Після останнього дзвоника Янові батьки готувалися в дорогу. Вони знали, що син полюбляє ігрові автомати і може проводити біля них багато часу. Випросивши у них грошей, хлопець мчав до комп'ютерного клубу, що недавно відкрили в сусідньому будинку, і грав доти, доки в кишені не залишалося жодної монети. Бували й незначні виграші, які додавали йому азарту, але «безрукі бандити» й розраховані на людей, котрі мріють швидко розбагатіти. Деколи гравців заохочують невеликими виграшами, щоб потім забрати все, що у них було. Тож аби вберегти сина від нищівного впливу сучасної цивілізації, батьки відправляли хлопця до дідуся з бабусею, щоби ті хоч на літо відлучили його від комп'ютера.

Ян знав усіх мультиплікаційних та віртуальних монстрів, а запитай його, як відрізнити пшеницю від ячменю, то й не скаже. Прикро, що міські діти часто мислять так, ніби живуть у віртуальному світі. Однокласникам Ян розповідав про різні пригоди, які з ним траплялися влітку, любив і пофантазувати. Лише не признавався, що крім відпочинку бабуся змушувала його майже щодня займатися математикою,

бо вважала, що він має недостатні знання. Тож у дорожній сумці Ян віз і підручники. Він дуже неохоче брався розв'язувати задачі, в яких неодмінно фігурували рослини, вирощені на дачі, або в якомусь колгоспі, якого вже давно і в спогадах нема. Але завдяки бабусиним задачкам тепер міг орієнтуватися: тонна буряків — це багато чи мало? Йому приємно було гуляти з друзями вузькими дачними вуличками, де без особливого напруження можна нарвати зелених яблук чи сливок для рогатки. Під час змагань на влучність горобці та сойки навіть від смачних черешень відмовлялись і розлітались у різні боки. Хіба тоді можна було всидіти за підручниками?

Бабуся часто вихваляється своїм гарним почерком і наголошує, що досягти цього можна лише старанністю. Вона ніяк не хоче зрозуміти, що колись були уроки каліграфії, а тепер такого нема, та й кульковою ручкою гарно не напишеш. Ще й дідусь масла у вогонь підливає, мовляв, навіть листа грамотно дівчині з армії не напишу, якщо не буду належно вчитися в школі. «Треба лише вправно натискати пальцем на букви в телефоні при написанні СМС, щоб помилок було менше і тоді не доведеться червоніти. Тепер відмінний телефонний зв'язок, і писати комусь листи немає потреби. А от постріляти зі справжньої зброї, то він і сьогодні не відмовився б», — розмірковував хлопець, заплющуючи повіки. Монотонний стук коліс швидкісного потяга заколисував його...

Столичний школяр знав багато того, чого не знають його ровесники, котрі живуть далеко від мегаполісів. І не їх вина, що батьки неспроможні забезпечити своїх дітей комп'ютерами з інтернетом. Зате сільські школярі мають перевагу над міськими однолітками в практичному застосуванні набутих знань. Якщо в природі, не дай, Боже, трапиться щось таке, що виведе з ладу енергетику, з якою все поєднано, то міські діти (і не тільки вони) не зможуть вижити в умовах, до яких їх не привчають змалку. Спостерігаючи за внуком, дідусь із бабусею розуміли, що дитина, котра виросла на асфальті, про при-

роду знає тільки з книжок. Зі свого боку вони намагалися приземлити внука хоча б до тих умов, у яких живуть самі. Ще змалечку вони навчали хлопчика розпізнавати різні рослини і знати їх призначення. Розповідали, як ці рослини вирощують і яка людям від них користь. Спочатку внук із цікавістю все вивчав, але коли бабуся попросила вибрати бур'яни на грядці з цибулею, то йому не дуже це сподобалося. Теоретично він знав багато чого, але застосувати знання на практиці у нього виходило погано. Хвалився, що вже все знає, та коли бабуся просила принести з грядки петрушки для супу, він довгенько шукав її, бо не міг відрізнити від моркви. Зелену цибулю плував із бадиллям часнику. Назви і вигляд бур'янів навіть не намагався запам'ятовувати, не те, щоби розрізняти на городі. Був упевнений, що це йому в житті не знадобиться.

— Бабусю, у супермаркетах бур'янів не продають, то навіщо мені про них знати? — сміявся він.

Розбудив Яна голос жмеринської торговки, яка вмовляла пасажирів поснідати гарячими стравами. Різноголоса місцева говірка і запах вареників переконали сонних пасажирів, що пора прокидатися. Слини в хлопця набралось повний рот, коли почув про вареники, але не став просити тата, щоб купив йому. Кілька штук його не задовольнять, тому, щоби посмакувати від душі, мусить потерпіти. Зовсім недовго... Бабуся їх пригостить варениками з різною начинкою, які за смаком не можна порівняти ні з чиїми іншими. Мама вдома деколи намагалася догодити цією стравою, але вареники в неї виходили не такими смачними, як бабусині. Сергій Володимирович на всякий випадок запитав сина, чи хоче вареників, але той відповів, усміхаючись: «Потерпимо!»

Ще кілька годин дороги у задушливому вагоні, й пасажир вийшли на перон. Сергій Володимирович відчував приємну млість, ступивши на землю, де минуло його дитинство, і мріяв, щоб і син полюбив її. Доля непередбачлива і розкидає людей по світу за своїми законами,

які часто не співпадають із їхніми бажаннями. Та рідна сторона, що називається малою Батьківщиною, прив'язує так міцно, що де б людина не перебувала, думками лине завжди до неї. Не минає жодної нагоди доторкнутися до тієї землі, на яку ногою ступила вперше.

Кілька днів, проведені в гостях, пролетіли як одна мить. Шкода було розлучатися з татом, але нічого не вдієш. Йому треба повертатися до праці, а Янові — під опіку бабусі з дідусем. Дачний режим відрізнявся від того, до якого він звик удома. Проте зміна обстановки, людей і природи його захопили настільки, що про свою домівку та батьків згадував рідко. Знав, що його однокласників улітку в місті дуже мало, навіть побавитися у дворі не було б з ким. Правда, на дачі хлопців його віку теж мало, але тут можна знайти багато різних занять, які не дадуть нудьгувати.

— Янку, сонечко, сьогодні за планом екскурсія на луг, де пасуться корови, — нагадала бабуся. — У тебе ще не пропало бажання розглянути їх ближче?

«Скажи комусь, що внук корови близько не бачив, не повірять. Із реклами телевізора він знає, що корова Мілка живе тільки в Альпах, і не вірить, що таку ж рябуху, тільки з іншим ім'ям, можна побачити за кілька сотень метрів від дому», — думала Тетяна Сергіївна.

— А це не страшно? — занепокоєно запитав Ян. Він бачив корів і кіз через вікно приміського поїзда, та жодного разу не доводилося наближатися до них.

— Всяка тварина може стати агресивною, якщо відчує загрозу. Головне, не потрібно провокувати її. Якщо ти з добром до неї підходиш, то й вона тобі нічого не заподіє. Ми тільки подивимось, щоб ти знав, звідки у корови тече молоко, як вона траву щипає... — заспокоїла бабуся.

— Хіба я схожий на дурня, який не знає, що молоко тече з цицьок?! — голосно засміявся Ян. — Ти хіба не бачила по телевізору, які вони в корови великі?

— По телевізору показують примітивно і не завжди правдиво, тож треба знати, як усе відбувається насправді. Ось я й хочу, щоб ти навчився відрізнити рекламу від справжнього життя.

— А воно мені треба? — скривився внук, і Тетяна Сергіївна розгубилась.

Бабуся була переконана, що треба дітям розповідати про шлях продуктів на полиці супермаркетів. Адже не всі знають, що він дуже довгий: спочатку овочі чи зернові необхідно виростити на землі, молоко і м'ясо отримати від тварин, потім переробити на виробництві. Дорослі розуміють, що за сучасними технологіями після переробки справжньою залишається хіба що назва продукту, але вплинути на цей процес ніяк не можуть. Тетяна Сергіївна прагнула хоч під час канікул годувати онука натуральними продуктами, яких на прилавках супермаркетів не знайдеш. І щоб у майбутньому внук міг краще орієнтуватися в житті, йому потрібно на власні очі побачити джерела отримання хоча б хліба, молока, м'яса.

— А тобі не соромно, що ти вже великий, а досі зблизька живої корови не бачив? — дорікнула бабуся.

— Я ж не звинувачую вас, що ви в кінотеатрі «Сінема Сіті» не були? — образився Ян.

— Так його ж у нашому місті нема, то де ми могли в ньому побувати, — виправдовувалася Тетяна Сергіївна, відчуваючи, що внук зауважив справедливо.

— Я також не винуватий, що на столичних вулицях корови не ходять, — доводив онук, усміхаючись.

— Не огризайся, дотепнику, але в даному випадку ти маєш рацію, — погодилася бабуся. — Давай краще домовимося, так би мовити, про співпрацю. Коли я приїду до вас, то поведете мене в нове кіно, а тут пізнавальні екскурсії організую тобі я. Чим багаті, тим і раді...

— Гаразд, не будемо сваритися. Адже мені, правда, цікаво зблизька подивитися на тварину зі страшними рогами.

Ян швиденько згорнув підручники із математики і подумав: «Краще тварин розглядати, ніж розв'язувати задачки».

— На зворотному шляху джерельної водички наберемо, — розпорядилася бабуся, вручаючи внукові відерце.

Жара не спадала, хоч сонце вже котилося до заходу. На пасовищі серед різнобарвних квітів найбільше привертали увагу білі ромашки. Їх було так багато, що аж в очах рябіло. На невеликих горбочках, які утворили кроти, густо цвіла дика конюшина, тільки вона ховалася в тіні пишних ромашок. Біля куща глоду літо розстелило велике покривало квітучого чебрецю. Медунка оселилася вздовж дороги і так приваблювала запахом меду, що Ян не втримався і нахилився, щоб рукою торкнутися пухнастої китиці.

На цьому різнотрав'ї під наглядом невисокого підлітка кілька корів скубали траву, а поміж них брикали телятка. Їхня поведінка відразу зацікавила Яна.

— Доброго дня, козаче! — привіталася з пастухом Тетяна Сергіївна. — Ці корови всі твої, чи є й чужі?

— Привіт! — відповів той, пильно розглядаючи Яна, бабуся його мало цікавила, тому що він її й раніше бачив біля дідової дачі. — Наша тільки одна, а за догляд решти корів мені гроші платять.

Пастух гордовито випнув живота і задер голову, нехай знають, що він тут головний.

— Не може бути! Ти гроші заробляєш?! — здивувався Ян. — І не боїшся корів?

— А чого їх боятися? Нехай вони мене бояться, адже можу не тільки хльоснути, а й вдарити ось цим батогом, — пастух замахав батогом — палицею, на кінці якої міцно прикріплений сплетений у косичку шкіряний шнурок.